

KRŠĆANSKA INICIJACIJA... INICIJACIJA U ŠTO?

PETAR BAŠIĆ
Sveučilište u Zagrebu
Katolički bogoslovni fakultet
Vlaška 38, pp 432
10001 Zagreb

Primljeno 12. 7. 1999.

Pod tim naslovom i s tom okvirnom temom Društvo tajnika europskih nacionalnih liturgijskih vijeća priprema za svoje članove studijski susret¹ koji će se održati u lipnju 2000. Pripremni odbor poslao je nacionalnim liturgijskim vijećima upitnik o stanju na njihovu području. Da se dobije što vjernija slika o kršćanskoj inicijaciji na našem području, upitnik je poslan na adrese katehetskih ureda hrvatskoga jezičnog područja i nekih pojedinaca.²

Na temelju njihovih odgovora sastavljen je jedinstveni odgovor i poslan odboru za pripravu susreta 2000. godine. Mislimo da je korisno taj tekst objaviti i na hrvatskom. Sve ako ovo i nije prava slika stanja u nas, tekst može biti poticaj da se još intenzivnije počne razmišljati o ovom važnom pastoralnom pitanju, a pojedinci će možda dobiti i poneki konkretan poticaj za vlastitu praksu.

Evo postavljenih pitanja i odgovora.

1. PRIPRAVA

1.1. Katekumenat odraslih ili mladih: njegovo postojanje i oblici u vašoj zemlji

1.1.1. *Postoji li u vašoj zemlji službeno organiziran katekumenat? Ili je to privatna stvar?*

Ne postoji službeno organiziran katekumenat na nacionalnoj razini, ali postoji određena vrsta službenosti koja varira prema biskupijama i mjestima (negdje postoji na razini biskupije, negdje na razini pojedine župe).

Dobro organiziran katekumenat postoji najčešće u većim gradovima, a katekumenat se organizira za pojedine slučajeve često i radi toga da se priprava prilagodi potrebama pojedinih kandidata.

1.1.2. *Tko su katekumeni (odakle su pretežno, kojem društvenom sloju pripadaju)? Kako su upoznali Katoličku crkvu?*

Za odrasle katekumene različiti su razlozi zbog kojih nisu primili sakramente u uobičajenoj dobi. Neki su bili u nemogućnosti da prime informacije o Katoličkoj crkvi i vjери, neki su se odlučili na taj korak nakon susreta s vjernicima koji žive iskrenim kršćanskim životom svoju svakodnevicu, a ima ih koji pristupaju sakramentima nedovoljno svjesno i osobno – da bi bili »podobni« o očima drugih.

1.1.3. *Gdje se obavlja priprava? U župi, dekanatu, biskupiji?*

Najčešće u župi, ponegdje posebno izabranoj za kandidate iz više župa.

1.1.4. *Koju ulogu imaju kumovi u pripravi? Jesu li u pripravu uključeni drugi laici?*

Uloga kumova u cjelini je vrlo mala, gotovo zanemariva. Oni se negdje uključuju tek u posljednjem razdoblju priprave, a često ni tada. O kumovima se vrlo malo govori.

1.1.5. *Koliko traje priprava? Je li uključena u liturgijsku godinu? Sadrži li posebna slavlja?*

Priprava traje različito, već prema mjestima i načinima izvođenja. Ipak sve se više

1 Određenu sliku o ovim susretima pruža iscrpan izvještaj o posljednjem susretu, na kojem je tema bila »Brak i obitelj u Europi danas«, I ovom bismo zgodom svima koji se na bilo koji način bave bračnom problematikom preporučili te vrlo zanimljive materijale. Usp. P. BAŠIĆ, *Brak i obitelj u Europi danas*, u: »Služba Božja« 38(1998)3, 259-293.

2 Sa zahvalnošću ovdje spominjemo one koji su odgovorili: *Josipa Delića* (generalnog vikara Spitsko-makarske nadbiskupije), koji je uz svoj odgovor pribavio još tri odgovora iz svoje nadbiskupije, što su ih poslali *Ivo Đurđević*, župnik župe sv. Marka u Makarskoj, *Mili Plenković*, predstojnik Katehetskog ureda Hvarske biskupije, *Stanko Radić*, župni vikar za katekumenat u župi Gospe od Zdravlja u Splitu, *nepotpisani* odgovor iz Omiša; *Dominka Škevin*, predstojnika Katehetskog ureda Sibienske biskupije te *Rudija Paloša*, višeg savjetnika NKU-a HBK za vjeronauk u srednjoj školi.

širi priprava koja traje od početka školske godine do vazmenog bdjenja. Ta je priprava često povezana s liturgijskom godinom.

1.1.6. *Na kojoj se osnovi odvija priprava? Postoji li točno određen službeni program? Ili je to pouka prilagođena osobama? Postoje li točke prilagođene liturgijskoj godini?*

Nešto o tome rečeno je u prethodnim odgovorima.

1.2. Priprava za potvrdu (djeca ili mladi)

Na razini HBK ne postoji općenito prihvaćena dob kada se prima sakrament potvrde. Pripreme se obavljaju na nekoliko razina:

- a) vjeronauk u školi
- b) neposrednija priprava u župi
- c) za skupine odraslih posebna priprava.

1.2.1. *Kandidati za potvrdu prijave se sami ili postoji neka vrsta izvanjske prisile (običaj, obitelj, škola)?*

Kandidati se redovito javljaju sami, ali ima i određenih »prisila«: običaj i sl.

Potvrda je redovito vezana za neki školski razred, pa i to sigurno utječe. Nerijetko je to za kandidata samo neka izvanjska svečanost. No zacijelo postoji i različit stupanj svijesti da je to rast u vjeri.

1.2.2. *Na kojoj se osnovi odvija priprava? Točno određen katehetski program? Pouka prilagođena osobama?*

Postoje svi navedeni oblici.

1.2.3. *Ulazi li liturgija u tu pripravu? Sam Red potvrde? Neke točke u liturgijskoj godini?*

Ne toliko sama liturgija koliko liturgijska godina.

1.2.4. *Koju ulogu u pripravi ima zajednica (župa, skupina)?*

Ta je uloga različita, ali u cjelini još nedovoljna.

1.2.5. *Mislite li da dob ima važnu ulogu?*

Dob je važna, ali ne presudna.

2. RED PRISTUPA ODRASLIH U KRŠĆANSTVO

2.1. *Ima li u vašemu obredniku neka značajnija razlika prema latinskom obredniku?*

Nema nikakve razlike.

2.2. *Sudjeluju li katekumeni na poseban način u nedjeljnoj misi (npr. samo u službi riječi)?*

Nije poznato da ima sudjelovanja kako je bilo u ranoj Crkvi (sudjelovanje na katekumenski način).

2.3. *Kako se u vašoj zemlji (uključujući i služitelje) shvaćaju egzorcizmi?*

Najčešće se zanemaruju, u svakom slučaju ne vrednuju se dovoljno.

3. VEZA S DRUGIM SAKRAMENTIMA

3.1. *Kakva je svijest o povezanosti između potvrde, euharistije i krštenja? Koji su praktični načini toga?*

Ta je svijest izrazitija kod odraslijih katekumena. Ipak se najčešće može govoriti o »nesvjesnom« obliku povezanosti jer mnogi samo osjećaju da su sva tri sakramenta potrebna kako bi bili spremni primiti još jedan sakrament – sakrament ženidbe.

3.2. *Kakva je svijest o vezi između sakramenta pokore i kršćanske inicijacije? Između sakramenta ženidbe i kršćanske inicijacije? Koji su praktični načini toga? Kako se to praktično očituje?*

Različito. Negdje je to više onaj tradicionalni način koji povezuje pojedine svećane čine s potrebom da čovjek bude dostojno pripremljen, pa to uključuje želju da se pričesti, što opet uključuje potrebu sakramenta pokore.

Gdje je priprava tako usmjerena, ta je povezanost prirodna i jasna te se svjesno povezuju npr. sakrament pokore i sakramenti kršćanske inicijacije, odnosno ženidbe i kršćanske inicijacije.

Sakramentu pokore najčešće se daje velika važnost prije potvrde i prije ženidbe.

3.3. Postoje li drugi oblici inicijacije? Npr. za druge sakramente osim sakramenata inicijacije?

Postoje, osobito prije sakramenta ženidbe, a neki oblik i za primanje sakramenta bolesničkog pomazanja. Priprava postoji i za sakramente inicijacije kada se primaju pojedinačno.

4. NAKON PRIMLJENIH SAKRAMENATA

4.1. Postoji li razdoblje mistagoškog produblivanja nakon kršćanske inicijacije?

Neki pokušaji postoje, ali ostvarenja su redovito neznatna.

4.2. Kako se nastavlja veza s onima koji su netom primili sakramente inicijacije?

Neki pokušaji postoje. Minimum je poticaj da nastave sudjelovati u nedjeljnoj euharistiji, a noviji su oblici npr. poziv mladim krizmanicima da se uključe u postojeće zajednice mladih ili da se organizira osmišljena župna kateheza.

4.3. Koja se sredstva primjenjuju da i sama zajednica produbi svoju krsnu vjeru?

To je npr. pokušaj da se zajednica tijekom godine upozorava na postojanje skupi-

ne katekumena, upoznavanje zajednice s ovogodišnjim katekumenima, prvopričesnicima i potvrđenicima, javno obznanjivanje njihovih imena ili objavljivanje imena i fotografija u župnom glasilu, uključivanje mladih pripravnika u dijakonalne i karitativne akcije i sl.

4.4. Postoji li neka mistagoška skrb u općem pastoralu?

Postoji, ali nedovoljno sustavna. Negdje se nešto od toga čini kroz pripravu za božićnu i uskrsnu ispovijed.

5. POSEBNO PITANJE

Kako se postupa s osobama koje, već krštene ili podrijetlom iz koje druge kršćanske zajednice, (ponovno) otkriju vjeru, ali su u nepravilnosti s obzirom na kanonski oblik ženidbe?

Na razini HBK ne postoje o tome smjernice pa je i praksa vrlo raznolika. Uglavnom se nastoji pomoći takvim osobama i svaki se slučaj rješava pojedinačno, a ima i nepovjerenja prema tim osobama.

Ako je nepravilnost s obzirom na brak moguće riješiti, predlaže se da se to i učini.